

**REGULAMIN SZCZEGÓŁOWY KONKURSU PRZEDMIOTOWEGO
Z GEOGRAFII
ORGANIZOWANEGO PRZEZ KUJAWSKO-POMORSKIEGO KURATORA
OŚWIATY
dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2023/2024**

Na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.), w związku z § 1-5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2020 r. poz. 1036) oraz § 9 ust. 4 pkt 13 Regulaminu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 67/2017 Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, w związku postanowieniami Regulaminu ogólnego konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w województwie kujawsko-pomorskim dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/2021 wprowadzonego Zarządzeniem Nr 45/2021 Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty z dnia 18 września 2023 r. w sprawie organizacji konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych województwa kujawsko-pomorskiego w roku szkolnym 2022/2023, ustala się Regulamin Szczegółowy Konkursu Przedmiotowego z Geografii dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2023/2024

I. CELE KONKURSU

1. Promowanie uczniów uzdolnionych w zakresie nauk geograficznych.
2. Rozwijanie zainteresowań poznawczych oraz uzdolnień uczniów w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, a w szczególności geografii.
3. Ukazywanie korelacji w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych.
4. Rozwijanie u uczniów umiejętności wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do rozwiązywania problemów w twórczy sposób.
5. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
6. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej oraz wykorzystania wiedzy geograficznej w praktyce
7. Wyróżnienie osiągnięć uczniów oraz nauczycieli motywujących i przygotowujących uczniów do udziału w konkursie.

II. FORMA PRZEPROWADZENIA ELIMINACJI

1. Wojewódzkie konkursy przedmiotowe są trzystopniowe i obejmują:
 - 1) etap I - zwany etapem szkolnym, przeprowadzany jest w szkole macierzystej uczestnika, z wykorzystaniem arkuszy w formie papierowej;
 - 2) etap II – zwany etapem rejonowym, przeprowadzany na platformie online w szkole macierzystej ucznia;
 - 3) etap III – zwany etapem wojewódzkim, przeprowadzany jest z wykorzystaniem arkuszy w formie papierowej.
2. Etap szkolny przeprowadzają i nadzorują szkolne komisje konkursowe. Prace uczestników sprawdzają szkolne komisje konkursowe.

3. Etap rejonowy przeprowadzają zespoły nadzorujące, wyniki są generowane automatycznie na platformie online.
4. Etap wojewódzki przeprowadza i nadzoruje wojewódzka komisja konkursowa. Prace uczestników sprawdzane są przez wojewódzką komisję konkursową.
8. Każdy etap konkursu przeprowadzany jest w terminie wskazanym w Terminarzu konkursów stanowiący załącznik nr 2 do Regulaminu ogólnego.
9. Czas pracy uczestnika na etapach szkolnym i rejonowym konkursu to 60 minut, na etapie wojewódzkim – 90 minut.
11. Czas pracy uczniów na każdym etapie liczy się od momentu rozpoczęcia pracy z arkuszem konkursowym.

III. TERMINARZ

Terminy przeprowadzania etapów Konkursu Przedmiotowego z Geografii – zgodnie z załącznikiem nr 2 do Regulaminu ogólnego.

Terminy i miejsca przeprowadzania etapów Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Geografii.

ETAP	TERMIN	GODZINA	MIEJSCE
etap I – szkolny	07.11.2023 r. (wtorek)	10.00	szkoła macierzysta uczestnika
etap II – rejonowy	09.01.2024 r. (wtorek)	10.00	szkoła macierzysta uczestnika
etap III – wojewódzki	04.03.2024 r. (poniedziałek)	14.00	XV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego im. Jeremiego Przybory ul. Generała Augusta Fieldorfa „Nila” 13, 85 - 796 Bydgoszcz tel. 52 343-66-67 Dyrektor: Stanisław Pilewski

IV. ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

Na wszystkich etapach uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia-wymaganiach ogólnych i treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356, z póź.zm.)

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000356/O/D20170356.pdf>

Zakres zadań konkursowych może wykroczać poza podstawę programową. Zadania mogą również uwzględniać informacje pojawiające się w mediach a dotyczące aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej wybranych państw.

Obowiązujące umiejętności:

- odczytywania i interpretowania informacji przedstawionych w różnych formach (tabele, wykresy, diagramy, mapy, teksty), odkrywania prawidłowości w nich występujących
- rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski, Europy i świata
- stosowania słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym
- czytania, interpretowania map różnej treści i o różnych skalach
- identyfikowania związków i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych
- interpretowania pojęć geograficznych
- wyjaśniania wzajemnych relacji przyroda-człowiek-społeczeństwo
- oceniania, wartościowania rzeczy i zjawisk geograficznych
- prognozowania, przewidywania kierunków zmian w przyrodzie i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych
- uzasadniania konieczności racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego
- określania prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.
- integrowania wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

Umiejętności obliczania wartości liczbowych i wskaźników do charakteryzowania zjawisk geograficznych, w tym:

- przeliczania skali (mianowanej, liczbowej i połowej)
- odległości na mapie i odległości rzeczywistej
- powierzchni na mapie i powierzchni rzeczywistej
- wysokości bezwzględnej i względnej na podstawie rysunku poziomicowego
- współrzędnych geograficznych
- rozciągłości południkowej i równoleżnikowej
- odległości w kilometrach wzdłuż południka
- wysokości górowania Słońca w pierwsze dni astronomicznych pór roku na różnych szerokościach geograficznych
- czasu słonecznego i strefowego
- zmian temperatury wraz z wysokością (przemiany adiabaticzne) na podstawie rysunku
- amplitudy dobowej i rocznej temperatury.

ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

ETAP I (szkolny)

Zakres merytoryczny szkolnego etapu konkursu, obejmuje treści nauczania wybranych działów tematycznych podstawy programowej oraz zagadnienia poszerzające treści podstawy programowej, **z zakresu problemów środowiskowych współczesnego świata**, które zostały zapisane *kursywą*.

- 1. Lądy i oceany na Ziemi:** rozmieszczenie kontynentów, mórz i oceanów na Ziemi; pierwsze wyprawy geograficzne; wielkie formy ukształtowania powierzchni Europy (w tym rozpoznawanie wybranych obiektów na mapie konturowej Europy: nizin, wyżyn, gór, rzek i jezior).
- 2. Krajobrazy świata** - wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski (makia), wysokogórski Himalajów i Tatr; strefowość a piętrowość klimatyczno-glebowo-roślinna.
- 3. Ruchy Ziemi:** Ziemia w Układzie Słonecznym, ruch obrotowy i obiegowy Ziemi; cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; następstwa ruchów Ziemi. **Współrzędne geograficzne:** szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa wybranych obszarów.
- 4. Mapa Polski:** umiejętność czytania i interpretacji mapy, posługiwania się skalą mapy, rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski.
- 5. Sąsiedzi Polski:** przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze i społeczno- gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.
- 6. Krajobrazy Polski:** krajobrazy naturalne - pasowość rzeźby (cechy nizin nadmorskich, pojezierzy, nizin środkowej Polski, wyżyn, kotlin i gór, krajobraz antropogeniczny- wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
- 7. Własny region:** źródła informacji o regionie; dominujące cechy środowiska przyrodniczego (położenie, środowisko przyrodnicze regionu i jego główne cechy określane na podstawie map tematycznych).
- 8. „Mała ojczyzna”:** obszar, środowisko geograficzne, atrakcyjność, tożsamość (obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”).

Problemy środowiskowe: wpływ działalności człowieka na atmosferę na przykładzie smogu; przyczyny i sposoby zapobiegania powstawaniu tego zjawiska.

ETAP II (rejonowy)

Na II etapie konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I konkursu oraz zakres treści nauczania kolejnych działów tematycznych podstawy programowej wraz z treściami wykraczającymi poza podstawę programową, które zapisano kursywą:

- 1. Geografia Europy:** **położenie i granice kontynentu;** podział polityczny Europy; główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery (na przykładzie Europy Południowej) oraz spreduingu (na przykładzie Islandii); zróżnicowanie demograficzne ludności (przyczyny i konsekwencje) starzenie się społeczeństw (przyczyny i skutki); społeczno-ekonomiczne i kulturowe konsekwencje migracji na obszarze Europy największe europejskie metropolie (Londyn, Paryż); zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich; rolnictwo (na przykładzie Danii i Węgier), przemysł i usługi (na przykładzie Francji); turystyka w Europie Południowej.

2. **Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy:** położenie geograficzne Polski; podział administracyjny kraju; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski (czynniki kształtujące klimat Polski); Morza Bałtyckiego (środowisko przyrodnicze oraz przyczyny degradacji wód; główne rzeki Polski i ich systemy na tle rzek Europy oraz ich systemów; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
3. **Spółeczeństwo Polski na tle Europy:** liczba ludności; gęstość zaludnienia; struktura demograficzna; przyrost naturalny i rzeczywisty; przyczyny i skutki migracji; zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i wyznaniowe ludności Polski i wybranych państw europejskich; struktura zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich; wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich - przyczyny i skutki w Polsce; poziom urbanizacji w Polsce i Europie, rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce; przyczyny rozwoju największych polskich miast.
4. **Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej Polski:** warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce; zróżnicowanie głównych upraw i chowu zwierząt w Polsce oraz ich znaczenie gospodarcze; struktura przemysłu; rodzaje usług; znaczenie transportu i łączności; możliwości rozwoju gospodarki morskiej; walory turystyczne Polski oraz wybrane obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości; osiągnięcia Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego.
5. **Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski.** Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyk.

Problemy środowiskowe: przyczyny powstawania geozagrożeń meteorologicznych i klimatycznych: cyklony tropikalne, trąby powietrzne, pustynnienie, zmiany klimatu.

ETAP III (województki)

Na III etapie konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I i II konkursu oraz zakres treści nauczania kolejnych działów tematycznych podstawy programowej wraz z treściami wykraczającymi poza podstawę programową, które zapisano kursywą:

1. **Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji:** Azja, jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo -Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno - kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski

Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.

2. **Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki:** położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebova; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Kenii; rolnictwo żarowo-odłogowe i nowoczesne plantacje w Afryce Zachodniej; przyczyny niedożywienia w Etiopii; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.
3. **Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej:** rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; północna granica upraw i lasów w Kanadzie; cyklony i powodzie w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa, jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.
4. **Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii:** środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka.
5. **Geografia obszarów okołobiegunowych:** środowisko przyrodnicze; badania naukowe; polscy badacze.
Problemy środowiskowe: wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych (np. Zapory Trzech Przełomów na Jangcy, Wysokiej Tamy na Nilu, zapory na rzece Omo zasilającej Jezioro Turkana) na środowisko geograficzne.

V. LITERATURA DLA UCZNIĄ i inne źródła informacji:

1. Podręczniki oraz zeszyty ćwiczeń z geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w szkołach podstawowych https://podreczniki.men.gov.pl/wykaz_dopuszczone_lista5.php
2. Podręczniki dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w szkołach ponadpodstawowych (rozdziały, które obejmują wymagania szczegółowe konkursu wykraczające poza podstawę programową szkoły podstawowej)
3. Atlas geograficzny dla liceów ogólnokształcących i techników (wydawnictwo dowolne)
4. Atlas geograficzny dla klasy 5-8 szkoły podstawowej (wydawnictwo dowolne)
5. Mapa ukształtowania powierzchni poszczególnych kontynentów, skala 1:20 000 000
6. Atlas geograficzny Polski (wydawnictwo dowolne)
7. Mapa fizyczna Polski na stronie: https://www.geografia24.eu/index.php?strona=120_mapa_polski
8. Mapa fizyczna świata w skali 1: 100 000 000;
9. Baciak J.: Obliczenia i odczyty w geografii: <http://spdolsk.pl/wp-content/uploads/2016/02/Obliczenia-w-geografii-1.pdf>
10. J. Flis: Szkolny słownik. Terminy geograficzne WSiP (wydanie dowolne)
11. Balon J., Desperak J.: Tablice geograficzne, Wydawnictwo Park Sp. z.o.o., Bielsko-Biała 2005;
12. M. Kasprzak. Ilustrowany słownik geograficzny. 2017 Wyd. Books Sp. z o.o.
13. Tablice geograficzne; praca zbiorowa pod red. W. Mizerskiego i J. Żukowskiego; Grupa Wydawnicza Adamantan s.c., Wydanie IX, Warszawa 2014;

14. Mały Rocznik Statystyczny Polski, GUS 2021 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2021,1,23.html>
15. <https://encyklopedia.pwn.pl>
16. www.zpe.gov.pl
17. <https://zpe.gov.pl/b/skutki-konfliktow-zbrojnych/Pdc2kuPko>

18. Rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych (Dz. U. z 24 lutego 2017 r. poz. 356).

Organizatorzy Konkursu nie uznają Wikipedii, jako wiarygodnego źródła wiedzy.

VI. UCZESTNICZY KAŻDEGO ETAPU KONKURSU POWINNI DYSPONOWAĆ:

Przyborami do pisania i rysowania: linijka, pióro lub długopis, ołówek – przeznaczony jedynie do rysowania, gumka i kalkulator prosty pozwalający na dokonanie czterech działań arytmetycznych.

Na konkurs nie wolno przynosić żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.

Dodatkowych informacji dotyczących organizacji i przebiegu konkursu udziela:

Przewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu Przedmiotowego z Geografii:

Iwona Andrzejewska, starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

e-mail: iandrzejewska@bydgoszcz.uw.gov.pl , tel. 52 34 97 637

Wiceprzewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu Przedmiotowego z Geografii:

Wiesława Kitajgrodzka, nauczyciel konsultant KPCEN w Bydgoszczy, tel. 52 349 31 50

wew. 72

Wojewódzki Koordynator Konkursów Przedmiotowych:

Katarzyna Sobieszczańska - starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

e-mail: ksobieszczanska@bydgoszcz.uw.gov.pl, tel. 52 34 97 625

Wszystkie informacje, Regulamin ogólny konkursów oraz załączniki do regulaminu dostępne są do pobrania na stronie: <https://www.gov.pl/web/ko-bydgoszcz>